

מראי מקומות - חולין כ"ג

פּלגס להקרבָה או לנסכים, וא"כ מהכ"ת דיכול להביאו בכלל, על הצד דברי' בפנ"ע הוא. וכ' דצ"ל דלבר פדא אינו יכול להביא פּלגס לכתחלה, דשמא ברי' בפנ"ע הוא ואינו קרבן, אלא דאם מביאו לקרבן, צריך להתנות על הנסכים על כל צדדי הספק, כבש, איל, או פּלגס. וע"ע **בחתם סופר** בעמוד ב' דכ' דבפרשת נדרים לא משמע שיש הקפדה שיהי' כבש או איל, ואין נפק"מ אם מקריב כבש או איל או פּלגס, דכולם כשרים לקרבן, וכל הנדון הוא רק לענין נסכים, דבוה כתיב כבש ואיל, והתורה חילקה ביניהם, והשאלה הוא אם פּלגס הוי א' מהם, או ברי' בפנ"ע ואין בו נסכים, אבל ודאי שייך להקריבו.

(ד) **אליבא דבר פדא דאמר מייתי ומתני - פרש"י**, דהספק הוא מה הי' תנאי של בר פדא, האם התנאי הוא רק ספק איל ספק כבש, וכי מתני באיל וכבש הוא דמתני, אי איל הוא ליהוי דידי', ואינך לנדבה, אבל לברי' לא צריך לאתנויי, או דלמא גם לברי' צריך לאתנויי. והק' הרמב"ן, איך מתני כן, הא אין מתנדבים נסכים לא ב' ולא ה', אלא ג', כדאי' בסוף מנחות. וכ' הרמב"ן דאיכא למימר הכא בכה"ג קרבי בהדי אחריני דלא אפשר. וע"ע **במנחת אברהם** (על תורת כהנים, ח"ב, עמ' פח), דכ' בשם הגרי"ז להק', מ"ש דבהדי אחרינא קרבי, הרי קי"ל דאין מקריבין ג' נסכים. וביאר ע"פ היסוד שיסד שם, דהשיעור של ג' לוגין אינו שיעור בהקרבן, אלא שיעורי בהמעשה ניסוך, ומש"ה אפשר להצטרף נדבה של לוג בהדי חובה של ג', דעכשיו הוי מעשה ניסוך של ד' לוג, ושפיר איכא שיעור ניסוך של ד' לוג. ולפי"ז, הא דתנן דאין מתנדבין לוג, היינו להקריבו בפנ"ע, אבל לצרף להדי אחרינא, אפשר לנדב גם לוג, דאי"ז שיעור בקרבן אלא במעשה ניסוך.

(ה) **הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה** והביא שיאור מהו - הק' התוס' הרא"ש, הרי יש חילוק בין שיעור חמץ לשיעור מצה, דשיעור חמץ הוי עשרה לחמים מעשרה

(א) **כל שהמום פוסל בו, דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו, וכל שאין וכו' - הק' התוס' הרא"ש**, לימא איפכא, כל שדבר ערוה וע"ז פוסלין בו מום פוסל בו. דהיינו, דהבין בקושייתו כמה שכ' רש"י בסוגיין, דמה שמום אינו פוסל בעוף, היינו משום דלא כתי' מום בעוף, וא"כ אין מקור לפסול עוף שיש בו מום. וא"כ, שפיר הק' דלימא דכיון שדבר ערוה וע"ז פוסל בעוף, ממילא גם מום פוסל בעוף. וע"ז תי' כמש"כ תוס' כאן, שיש מיעוט לומר דמום אינו פוסל בעוף, משום דאי' בתורת כהנים דכתי' תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים, דתמות וזכרות פוסל בהם ולא בעופות, ולכן לא הי' שייך לומר שיש בהם פסול מום, שהרי יש דרשה למעטם מפסול מום. ונראה דס"ל לרש"י דמה דכתי' פסול מום בבהמה אינו ראוי שיש פסול מום בעופות, אבל תוס' ס"ל דבעצם היינו למדין פסול מום בעופות מבהמה, אלא שיש מיעוט מיוחד למעט עופות.

(ב) **כל שהמום פוסל בו, דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו, וכו', קמ"ל - ולכאו' הי' שייך לפרש דקמ"ל דאין שום שייכות בין פסול מום לפסול דבר ערוה וע"ז. אולם ע' בבית הלוי (א', מ"ג, ו'), דכ' דמסקנת הגמ' הוא דשפיר יש שייכות בין פסול מום לפסול דבר ערוה וע"ז, אלא דהשייכות הוא בין פסול מחוסר אבר, ולא בפסול שאר מומין. וא"כ, אמרי' דכל היכא דיש פסול מחוסר אבר, אית בה נמי פסול דבר ערוה וע"ז, ולכן בעוף, שיש פסול מחוסר אבר, יש בה ג"כ פסול ערוה וע"ז. וע"ש שכ' דנפק"מ בזה לענין עגלה ערופה, דמבואר בירושלמי דמחוסר אבר פוסל בה, א"כ שוב פוסל בה גם נרבע ונעבר.**

(ג) **או לאיל, לרבות את הפלגס - הק' הקרן אורה** (מנחות צא:), אם פּלגס ברי' בפנ"ע הוא, א"כ מהכ"ת בכלל דיכול להביאו לקרבן, הרי מצינו בתורה רק כבש ואיל, ולא פּלגס. וכ' די"ל דהא גופא דהתורה מרבה הפּלגס לנסכים, גילוי הוא שיכול להביאו לקרבן. אלא דהק' לבר פדא, דנסתפק הגמ' דאולי לבר פדא צריך להתנות גם דברי' הוא, איך שייך לומר דברי' הוא, הא אין פסוק דמרבה

אם פודה אותם קודם שחיתת הזבח, הרי א"כ נמצא דלא עשה ולא כלום, דלא הביא בשביל חבירו כלום, שאין הלחם קדוש אלא בשחיתת הזבח. ואם שחט עליהם הזבח קודם פדיון עולמית. ולכן חולק על רש"י, ופי' דדין של עשר חלות אלו הוא כמו דין החלות שנח' בהן חזקי' ור' יוחנן במנחות (עח:), אם אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים, מה נעשה באותן ארבעים הנותרים למ"ד דקדשו, כן יהי' הדין באותן י' חלות דסוגיין.

(ט) **ותהא פרה כשרה לעריפה מק"ו- כ' תוס',** דה"ה דהוה מצי למיפרך כן לענין חולין וקדשים נמי, שתהיו כשרים בעריפה מק"ו מעגלה, אלא דנקט פרה כיון דעגלה ופרה הוי של ענין אחד. והעיר התפארת יעקב, א"כ מה תי' הגמ', הרי רק בפרה כתיב חוקה, דצריך להיות בשחיטה דוקא, אבל עדיין יש לומר ק"ו לענין חולין וקדשים. ותי', דעכשיו דחזינן בפרה דשחיטה דוקא, א"כ שוב יכול לפרוך הק"ו, ולומר דפרה תוכיח, דאית ביי' שחיטה ולית ביי' עריפה.

עשרונות, ודמצה הוי שלשה עשרונות ושליש לעשר לחמים, וא"כ איך יכול להביא שיאור בתורת ממ"נ, הרי אינו יודע כמה להביא. וכ' דלפי המסקנא דאינם קדושים אלא לדמים (וכמש"כ רש"י), ניחא.

(ו) **אלא דר"י לר"י- פרש"י,** דלפי ר"י דס"ל דשיאור דידי' ישרף, אלמא יש בו צד כרת, אבל האוכלו פטור, משום דלאו ודאי חמץ הוא, וא"כ נמצא דהוי התראת ספק. ותמה רעק"א, אף למ"ד התראת ספק שמה התראה, הא פשיטא דבשעת ההלקאה צריך להיות דודאי ידוע דעבר הלאו, אבל על ספק אין לוקין, והכא הוי ספק אם אכל חמץ, והניח בצ"ע. וכן תמה הרש"ש, וע' בתפא"י מש"כ בזה.

(ז) **ספיקא הויא ונפיק ממ"נ, או דלמא ברי' הוא ולא נפיק- ע' בקונטרס הספיקות (א', ט')** שהביא דאפי' היכא דדין ממון תלוי בנדר, מ"מ אמרי' בה ספק ממונא לקולא, והביא דהרמב"ן והרשב"א חולקים, וס"ל דהיכא דספק ממון תלוי בנדר, אזלי' בזה לחומרא, וצריך לקיים נדרו. והעיר הקונס"ס דלכאוו' מהגמ' כאן מבואר כדבריהם, שהרי לפי הר"ן, הי' הגמ' יכול להסתפק אפי' אם נדר רק חמץ, והביא שיאור, דעל הצד שהוא ספק חמץ ספק מצה, הרי יצא מספק, ואי"צ להביא עוד אבל על הצד שהוא ברי', צריך להביא עוד חמץ. ומהא דהגמ' לא שאל כן, אלא דוקא היכא דיהי' יוצא ממ"נ, דנדר חמץ או מצה, לכאוו' משמע כדברי הרמב"ן והרשב"א. וע' בדברי יחזקאל (ל', א') דכ' לחלק ע"פ מש"כ המחנה אפרים (צדקה ב') לבאר דעת הר"ן, דס"ל דכיון דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, א"כ הו"ל כבר ברשות עניים, והו"ל ספק ממונא, ואי"ז איסור שחל אקרקפתא דגברא. וא"כ, כאן שנדר ואמר הרי עלי, אז לכ"ע יהי' חל עליו הדין איסור, וא"כ לכ"ע יהי' חייב להוציא עצמו מן הספק ולקיים נדרו.

(ח) **לא צריכא דלא אמר לפטור, מיפק גברא ידי נדרו נפיק או לא נפיק- פרש"י,** דהיינו דאם נפיק, יפדו ויפלו דמיהם לנדבה לתודה אחרת. והק' הרשב"א בשם תוס', מתי יפדה הלחמים,